

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΩΣ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής εξέτασε, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, το ζήτημα του ελέγχου στη χώρα μας του τομέα της Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΙΥΑ). Αφορμή έδωσαν πρόσφατες καταγγελίες αθέμιτων και παράνομων πρακτικών, που έχει δεχθεί η Επιτροπή (και μάλιστα από άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε.), αλλά και συχνά, πλέον, δημοσιεύματα στον Τύπο. Οι καταγγελίες αφορούν, ιδίως, περιπτώσεις εκμετάλλευσης αλλοδαπών γυναικών (trafficking), σε συνδυασμό με εμπορευματοποίηση ωαρίων και υπηρεσιών παρένθετης μητρότητας, χρήση παράνομων φαρμάκων, κ.λπ.

Η Επιτροπή οργάνωσε, σχετικά, ακρόαση, στην οποία συμμετείχαν η κα Ξ. Σκορίνη – Παπαρρηγοπούλου, αν. καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και πρώην Πρόεδρος της Εθνικής Αρχής Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, ο κ. Θ. Μαντζαβίνος, τ. αν. καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος της Πανελληνίας Ένωσης Ιατρών Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής και πρώην μέλος της Αρχής, ο Δρ. Χ. Καζλαρής, μέλος της Ένωσης Κλινικών Εμβρυολόγων και πρώην αν. μέλος της Αρχής, οι κ. Σ. Παπαμάργαρη και Β. Μυσίρη, αντιπρόεδρος και μέλος, αντίστοιχα του σωματείου «Κυβέλη» και η κα Π. Τζεφεράκου, πρόεδρος του σωματείου «Magna Mater».

I. Τα δεδομένα

1. Στη χώρα μας έχει αναπτυχθεί από χρόνια μια νέα «αγορά» υπηρεσιών Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΙΥΑ), με έντονη δραστηριότητα. Τόσο η προσφορά (περίπου 60 κέντρα, ιδιωτικά και δημόσια) όσο και η ζήτηση (10.000 απόπειρες απόκτησης παιδιού, κατ' έτος) είναι εντυπωσιακές για τον πληθυσμό μας. Η δραστηριότητα μεγάλων κέντρων έχει επεκταθεί και στο εξωτερικό, έτσι ώστε η Ελλάδα είναι μεταξύ των πρώτων χωρών υποδοχής «αναπαραγωγικού τουρισμού» στην Ευρώπη.

2. Η ρύθμιση αυτής της νέας αγοράς επιχειρήθηκε με δύο νόμους, τον ν. 3089/2003 (ήδη άρθ. 1455 επ. ΑΚ) –που έθεσε το βασικό πλαίσιο- και τον ν. 3305/2005, που προβλέπει ένα σύστημα προληπτικού ελέγχου και αδειοδότησης των κέντρων, καθώς και κυρώσεις (διοικητικές και ποινικές) για τους παραβάτες. Και οι δύο νόμοι ψηφίσθηκαν με μεγάλη πλειοψηφία και δέχθηκαν επαινετικά σχόλια, ακόμη και από το εξωτερικό.

3. Παρά τις καλές προθέσεις του νομοθέτη, το σύστημα ελέγχου που προέβλεψε δεν λειτούργησε. Από πολύ νωρίς, η ανεξάρτητη Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, η οποία συγκέντρωνε τη σχετική ευθύνη ουσιαστικά αδρανοποιήθηκε, ελλείπει υποδομών και προσωπικού. Ήδη, έχουν παρέλθει επτά έτη από τη συγκρότηση της Αρχής, ενώ το προεδρείο και τα μέλη της έχουν από καιρό παραιτηθεί. Το πρόβλημα έχει επισημάνει επανειλημμένα η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, με διαδοχικές επιστολές στην εκάστοτε πολιτική ηγεσία.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω, είναι η παντελής έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων για τη χώρα μας (αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στα άλλα κράτη της Ε.Ε.), κυρίως όμως η ανοχή μιας προϊούσας απορρύθμισης του εν λόγω τομέα, που ευνοεί φαινόμενα όπως αυτά που επισημάνθηκαν.

II. Προτάσεις

Η Επιτροπή κρίνει ότι η κατάσταση αυτή απαιτεί άμεσα μέτρα, καθώς

α) απειλούνται σοβαροί κίνδυνοι, κυρίως για την υγεία και την οικογενειακή ζωή όσων προσφεύγουν σε υπηρεσίες ΙΥΑ

β) πρέπει να προληφθούν παράνομες συμπεριφορές, η πιθανότητα των οποίων είναι υψηλή, λόγω της ιδιαίτερα ευαίσθητης φύσης των σχετικών ζητημάτων, ιδίως της ευάλωτης θέσης όσων επιθυμούν την τεκνοποιία

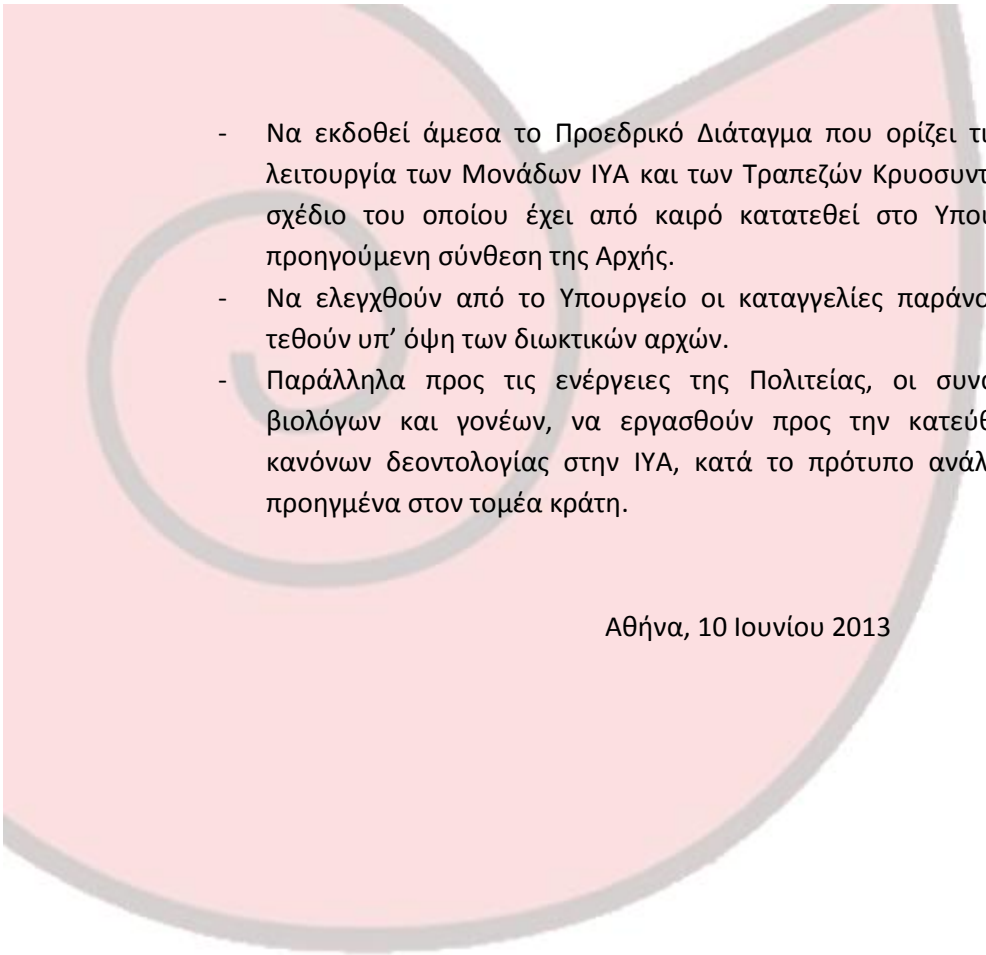
γ) πρέπει να προστατευθεί η αξιοπιστία των ελληνικών μονάδων ΙΥΑ, που παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες

δ) έχουν αδρανοποιηθεί ερευνητικές πρωτοβουλίες στον τομέα της ΙΥΑ, δεδομένου ότι το σύστημα αδειοδότησης που προβλέπει η νομοθεσία παραμένει ανενεργό, με ευθύνη της Πολιτείας

ε) η χώρα μας παραμένει εκτεθειμένη απέναντι στην Ε.Ε., καθώς αγνοεί υποχρεώσεις που προκύπτουν από την ενωσιακή νομοθεσία, περί κατάλληλης συντήρησης και χρήσης αναπαραγωγικού υλικού (π.δ. 26/2008).

Για τους λόγους αυτούς, είναι ανάγκη να εφαρμοσθεί, χωρίς καθυστέρηση, το σύστημα προληπτικού ελέγχου που προβλέπει ο νόμος, με την ενεργοποίηση της ανεξάρτητης Αρχής ΙΥΑ. Χρειάζεται, επομένως:

- Να ορισθεί Πρόεδρος και μέλη, με τους αναπληρωματικούς τους.
- Να στελεχωθεί η Αρχή από το Υπουργείο Υγείας με το απολύτως απαραίτητο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό, για την άμεση έναρξη ελέγχων.
- Να επιδιωχθεί από την Αρχή η συγκέντρωση αναλυτικών δεδομένων λειτουργίας των Μονάδων ΙΥΑ και των Τραπεζών Κρυοσυντήρησης αναπαραγωγικού υλικού (γαμετών και γονιμοποιημένων ωαρίων), ώστε να τεθούν το συντομότερο σε εφαρμογή οι διατάξεις της νομοθεσίας περί αδειοδότησής τους.

-
- Να εκδοθεί άμεσα το Προεδρικό Διάταγμα που ορίζει τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία των Μονάδων ΙΥΑ και των Τραπεζών Κρυσσυντήρησης, ολοκληρωμένο σχέδιο του οποίου έχει από καιρό κατατεθεί στο Υπουργείο Υγείας από την προηγούμενη σύνθεση της Αρχής.
  - Να ελεγχθούν από το Υπουργείο οι καταγγελίες παράνομων πρακτικών και να τεθούν υπ' όψη των διωκτικών αρχών.
  - Παράλληλα προς τις ενέργειες της Πολιτείας, οι συναφείς ενώσεις ιατρών, βιολόγων και γονέων, να εργασθούν προς την κατεύθυνση της καθιέρωσης κανόνων δεοντολογίας στην ΙΥΑ, κατά το πρότυπο ανάλογων εγχειρημάτων σε προηγμένα στον τομέα κράτη.

Αθήνα, 10 Ιουνίου 2013

